

Onze planeet

Driemaandelijks, februari 2004

Van afvalpreventie tot duurzaam verbruik

Mijn stad spreekt erover

Nieuw afvalplan: en nu over tot de actie!

U herinnert het zich nog wel : eind januari 2003 vroeg het BIM uw mening over het ontwerp van afvalplan. En u reageerde massaal. We hebben al uw reacties geanalyseerd en, op basis hiervan, voorstellen uitgewerkt om het plan hieraan aan te passen. In november van vorig jaar keurde de regering het nieuwe plan goed.

Bij het begin van dit nieuwe jaar gaan we over tot actie! We hebben immers slechts tot einde 2007 de tijd om de talrijke voorschriften van het afvalplan (een honderdtal!) te realiseren. We zetten er dan ook onmiddellijk de beuk in: een campagne gericht tot de kantoren, een (nationale) actie ter bestrijding van de wegwerpzakken, studies en bewustmakingsacties in verband met gevaarlijk afval en zijn alternatieven, een nieuwe start van onze composteeracties, enz... Met andere woorden, een gevuld programma waarvan we u de grote lijnen voorstellen in de diverse rubrieken van dit nummer.

Editio

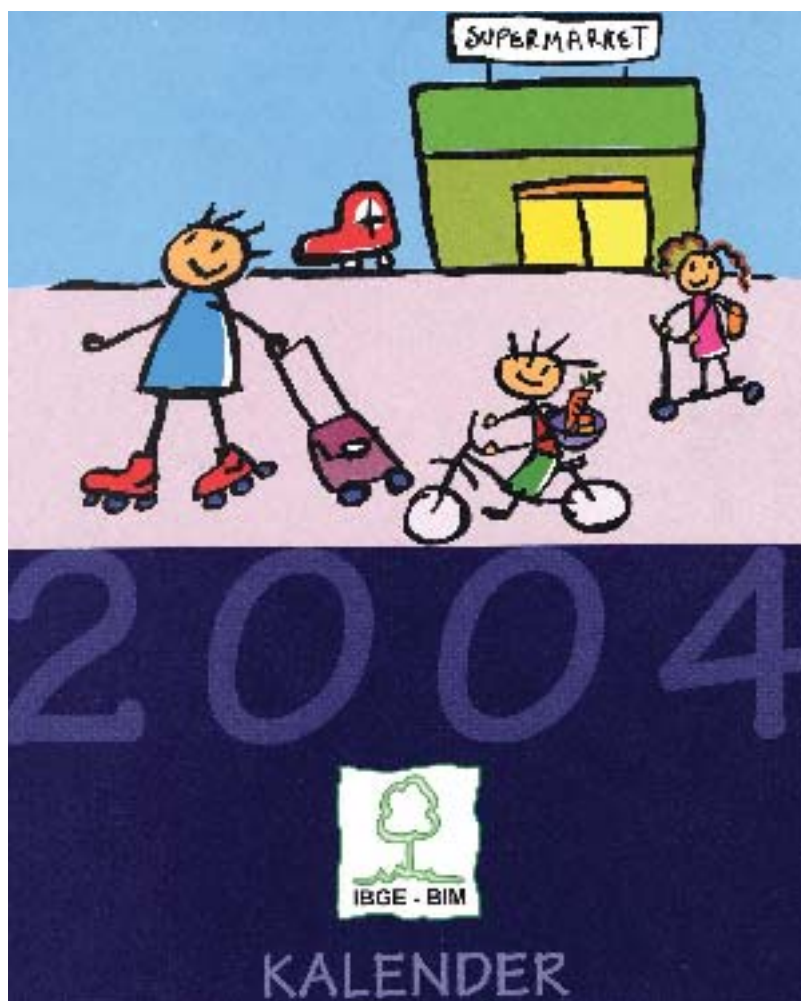
Het is net een jaar geleden dat «Mijn stad.. Onze planeet» u uitnodigde om uw mening te geven over het afvalplan 2003-2007 voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Tijdens de twee maanden van het openbaar onderzoek informeerden gemeenten, verenigingen, privépersonen en ondernemingen zich en ontvingen we van hen heel wat adviezen hierover.

In dit eerste nummer van 2004 vindt u een balans van de ontvangen antwoorden en van de wijzigingen die werden aangebracht in het afvalplan (dat in november 2003 werd goedgekeurd). Bovendien krijgt u een overzicht van de eerste acties die dit jaar van start gaan. U zult het zelf kunnen vaststellen : het afvalplan is meer dan alleen maar bewustmakingscampagnes voeren voor uiteenlopende doelgroepen (gezinnen, scholen, ondernemingen). Het houdt ook het invoeren in van procedures, het voorstellen van nieuwe reglementeringen, het samenwerken met andere Gewesten, het verstrekken van financiële en/of materiële steun aan verenigingen of scholen, het opzetten van doelgerichte studies en, ten slotte, het invoeren van evaluatiemethodes en -criteria. Kortom, een gevuld programma waarop deze krant geregeld zal terugkomen.

Inhoud

- **Openbaar onderzoek: wat gebeurde er met uw adviezen?**
Pagina 2
- **Nieuw : een infopunt "geluidsisolatie"**
Pagina 2
- **Omtrent efficiënte en milieuvriendelijke kantoorbenodigdheden**
Pagina 3
- **Composteren: cursussen en tuinbezoeken gaan opnieuw van start**
Pagina 3
- **Bereken uw ecologische voetafdruk**
Pagina 4
- **Zeg neen tegen wegwerpzakken!**
Pagina 4
- **Schoonmaken zonder risico's**
Pagina 5
- **Werk mee aan een nettere planeet !**
Pagina 5
- **Colloquium: energie-educatie (rol, actoren en werkmiddelen)**
Pagina 6
- **Oproep aan de jongeren: «Dat de laatste niet vergeet het licht uit te doen !»**
Pagina 6
- **Kinderhoekje**
Pagina 6

Doe eco-besparingen ... elke dag!

Kreeg u nog geen kalender om in uw keuken of bureau te hangen of gewoon om weg te schenken? Aarzel dan niet om onze gratis ecalender 2004 te bestellen.

We hebben nog enkele exemplaren die we u graag toesturen. U vindt er voor alle jaargetijden heel wat ideeetjes in terug om het leefmilieu, in al zijn domeinen, te beschermen (zuinig waterverbruik, beplantingen, ecomobiliteit, enz). Deze ecalender werd speciaal ontworpen om u te helpen verkwistingen tegen te gaan en op eenvoudige wijze geld te besparen. Bovendien werd hij zo ontworpen dat u er uw gezinsactiviteiten, vakanties en andere belangrijke gebeurtenissen kunt op noteren.

Om de gratis ecalender 2004 te ontvangen:

Neem contact op met de dienst Info-Leefmilieu op het nummer 02 775 75 75 of stuur een e-mail naar info@ibgebim.be met vermelding van uw naam en volledige adres.

Openbaar onderzoek: wat gebeurde er met uw adviezen?

U reageerde massaal op het ontwerp van afvalplan dat wij vorig jaar aan een openbaar onderzoek onderwierpen (eind januari – eind maart 2003). De 5200 reacties uitpluizen was geen sinecure! Wees echter gerust, het BIM heeft ze stuk voor stuk aandachtig doorgenomen en ze vervolgens gerangschikt volgens hun frequentie. Bekijkken we even de voorstellen die u het vaakst formuleerde en de wijzigingen die ten slotte aan het plan werden aangebracht.

Een overvloed aan ideeën!

Reacties van een erg gevarieerd publiek

We kregen e-mails, brieven, ingevulde vragenlijsten (al dan niet met commentaar), meningen die werden geuit tijdens gemeenteraadszittingen, petitie, enz. van burgers, enkele ondernemingen, verenigingen en sommige gemeenten. Het openbaar onderzoek werd bovendien onderbouwd door de voorbereidende teksten en de stemmingen in het Burgerparlement over duurzame consumptie dat plaatsvond in Brussel op 15 maart 2003 (cf. "Mijn stad" van mei 2003). Dit (nieuwe) onderdeel van het openbaar onderzoek bood niet alleen de jongeren (12 tot 25 jaar), maar ook de lokale winkeliers of het onderwijzend personeel de gelegenheid hun mening te uiten.

Uw belangrijkste voorstellen...

Van de vele ideeën die we ontvingen, werd een samenvatting gemaakt die vervolgens werd doorgestuurd naar het kabinet van de minister van Leefmilieu. Ze hier allemaal vermelden is jammer genoeg niet mogelijk, we zullen ons dan ook beperken tot de voorstellen die het meest werden aangekaart.

De samenvatting van alle adviezen is vervaardigd in een openbaar document dat kan worden aangevraagd bij het BIM.

Uit al uw brieven en commentaren (zonder rekening te houden met de adviezen van verenigingen en gemeenten) bleek dit de "top 5" te zijn van uw eisen:

- Op elk onderwijsniveau (d.w.z. van de kleuterklas tot het hoger onderwijs) aandacht schenken aan ecoconsumptie;
- De ecologische producten goedkoper maken en de vervuilende producten duurder;
- Oververpakking belasten of zelfs afschaffen;
- Gratis inzamelingen van grof vuil (huis aan huis of per gemeente) organiseren;
- Dienstverlening uitbouwen voor bejaarde personen en/of personen zonder wagen (huis-aan-huisdiensten).

De 5 moties die werden gestemd tijdens het Burgerparlement hadden betrekking op het budget, het hergebruik, het bieden van milieueducatie aan alle jongeren, het promoten van ecologische aankopen bij alle overheidsdiensten die in Brussel gevestigd zijn, en ten slotte de sensibilisering via terreinanimatoren (zie "Mijn stad" van mei 2003).

... En uw vele vragen

Dank voor al uw reacties. Het was helaas onmogelijk om alle brieven persoonlijk te beantwoorden. Sommige reacties bevatten ook een aantal vragen waarop wij een antwoord proberen te formuleren in de verschillende edities van dit

blaadje, in de rubriek "Uw vragen" (zie hieronder). Zo kan iedereen er wat van opsteken!

De wijzigingen in het afvalplan

Er werd rekening gehouden met uw meningen! Er werden voorstellen gedaan om het ontwerp van afvalplan te wijzigen, rekening houdend met de meest frequente ideeën. Op basis hiervan keurde de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het definitieve plan goed op 27 november 2003. De belangrijkste wijzigingen zijn (onder andere):

- een groter budget dat beter overeenstemt met de streefdoelen van het plan;
- meer middelen om alle jongeren te kunnen bereiken met milieueducatie;
- meer bewustmakingsacties en opleidingen voor de kantoorsector;
- een nieuw budget om een oproep te lanceren voor projecten die de rol van de gemeenten versterken bij het bewustmaken van de burgers voor een goed afvalbeheer;
- de ontwikkeling van bewustmakingscampagnes en van hulpmiddelen voor het sorteren van afval in kleine appartementen;
- een evaluatie van de manier waarop momenteel grof huisvuil wordt ingezameld, teneinde nieuwe acties te kunnen uitwerken die beter inspelen op de vraag.

Meer informatie:

De samenvatting van de adviezen die werden uitgebracht tijdens het openbaar onderzoek alsook de volledige tekst van het nieuwe afvalstoffenplan zijn elk te verkrijgen voor 2,50 Euro bij de dienst Info-Leefmilieu van het BIM op het nummer 02 775 75 75 of door te mailen naar info@ibgebim.be.

U kunt ook surfen naar onze website: www.ibgebim.be rubriek afval/afvalplan

Uw vragen

Wat met oude kleren en versleten linnen?

We hebben het hier over kledij maar ook over kapotte of versleten vossen, dweilen, handdoeken, ondergoed, enz.: vol gaten, afgewassen of gescheurd.

In tegenstelling tot wat velen onder u denken, aanvaarden de liefdadigheidsinstellingen deze zaken niet. Een groot deel van de textielwaren die deze verenigingen ophalen, zijn niet veel beter dan "vossen" waaraan ze, in de mate van het mogelijke, een nuttige bestemming proberen te geven. De rest moet worden weggegooid, wat een zware verliespost betekent voor deze verenigingen.

Probeer daarom de oude stoffen eerst zoveel mogelijk zelf te hergebruiken (als stofdoek, voor erg vuile karweitjes of voor knutselsessies met uw kinderen) alvorens ze weg te gooien.

Ecobudget

Nieuw: een informatiepunt «geluidsisolatie» in Brussel

Een nieuwe dienst zag het daglicht. Het informatiepunt "geluidsisolatie" is een initiatief van het Brussels Gewest, gefinancierd door het BIM, dat de concrete realisatie ervan toevertrouwd aan de vzw "De Stadswinkel".

U kan er heel wat informatie (renovatietechnieken, premies,...) en hulp krijgen wanneer u keuzes moet maken bij het uitvoeren van geluidsisolerende werken. Zijn de werken nodig? Welke werken zijn mogelijk? Welke materialen gebruiken? Waar zijn deze materialen te vinden? Enz.

Voor meer informatie:

De Stadswinkel is telefonisch te bereiken op het nummer 02 512 86 19 of via e-mail: centre.urbain@curbain.be. U kunt ook terecht aan het loket in de Sint-Gorikshallen (Sint-Goriksplein 1 te 1000 Brussel). De diensten en adviezen van de Stadswinkel zijn volledig gratis.

Voor de actualiteit inzake het leefmilieu, surf naar www.ibgebim.be

Om op de hoogte te blijven van het laatste milieunieuws kunt u steeds terecht bij de rubriek "actualiteit" van onze website. Naast informatie over onze nieuwe acties of publicaties, vindt u er ook de persberichten en standpunten van het BIM. Het BIM is een administratie die ten dienste staat van de Brusselaars. Transparantie is één van onze handelsmerken en we proberen dit concreet te maken met een duidelijke informatieverstoring via onze website. Zo werden de resultaten van onze analyses en metingen die tijdens de brand in de Marly-cokesfabriek werden uitgevoerd, onmiddellijk op onze website geplaatst.

Voor efficiënte en milieuvriendelijke kantoorbenodigdheden

De virtuele technologieën (internet, e-mail, enz.) hebben zich razendsnel verspreid in onze kantoren. We hadden gehoopt dat ze zouden zorgen voor een vermindering van het papier- en energieverbruik, maar het ziet er naar uit dat het tegenovergestelde waar is. De natuur lijdt dan ook onder deze steeds grotere honger naar papier en energie (bergen afval, luchtvervuiling, uitgeputte energiebronnen, enz.). Daarom werden rond dit thema diverse acties in het afvalplan voorzien. Maar ook wie thuis een computer en/of printer heeft, moet erop toezien dat hij de mogelijkheden van deze apparatuur ten volle benut.

Grootschalige campagne in de kantoren

Er wordt een volledig programma uitgewerkt om de Brusselse ondernemingen met "kantoor"-activiteiten ertoe aan te zetten hun papier- en energieverbruik drastisch terug te schroeven. In maart 2004 wordt het startschot gegeven voor een mediacampagne. Ondernemingen worden audits, opleidingsessies, hulpmiddelen voor de sensibilisering en informatie van hun personeel, resultaatmetingen enz. aangeboden. Bent u werknemer, verwittig uw verantwoordelijken dan van deze acties of bezorg ons hun gegevens zodat wij hen beter kunnen informeren.

Waarover willen wij het dan precies hebben?

Nieuwe technologieën, nieuwe prestaties!

Onze kantoren werden op korte termijn uitgerust met de nieuwe technologieën. Dit leidde tot een grotere productiviteit, een grotere efficiency. Maar ze bieden ook de mogelijkheid om ecologisch te gaan werken, door bijvoorbeeld minder af te drukken. Wat en hoe? Wellicht zijn deze zaken gekend maar worden ze al te vaak vergeten!

To print or not to print?

Iets afdrukken gaat (té) gemakkelijk: twee of drie keer klikken en de printer doet zijn werk. Een automatische waarbij we niet meer stilstaan. Nochtans zouden we ons best eerst even afvragen of dit wel echt moet worden afgedrukt? Door bijvoorbeeld vooraf de tekst op het scherm grondig na te lezen om alle schoonheidsfoutjes eruit te halen en de opmaak te checken kunnen heel wat onnodige, "mislukte" afdrukken worden vermeden.

Wanneer een afdruk wel nodig blijkt, denk er dan aan om de "concept"-modus aan te vinken (minder inktverbruik) of om op papier te drukken dat nog maar aan een zijde bedrukt is. U kan ook de functie "twee bladzijden per pagina" gebruiken. Het afdrukken van e-mails kan worden vermeden door ze in uw computer op te slaan en ze te klasseren in functie van uw prioriteiten en hun belang. Thuis is het dan weer de informatie die men vindt op internet die te snel wordt afgedrukt. U kunt deze informatie ook gewoon opslaan op uw harde schijf.

On of off?

Ook op vlak van energieverbruik kunnen we enkele reflexen aanleren. Zoals bijvoorbeeld het uitschakelen van uw computerscherm vooraleer u zich naar een vergadering begeeft (op kantoor of thuis), het uitschakelen van uw computer wanneer u een halve dag afwezig bent, het uitschakelen van de computer én de printer aan het einde van de werkdag. Bovendien leidt minder afdrukken of kopiëren eveneens tot een verminderd verbruik van energie en van ... inktpatronen!

Ondernemingen die het voorbeeld geven

In het kader van de vrijwillige acties om het Brusselse label "Ecodynamische onderneming" te verkrijgen, namen reeds meerdere ondernemingen concrete initiatieven om onder meer hun papier- en inktverbruik te beperken. Deze acties vereisten slechts een kleine, nagenoeg verwaarloosbare investering maar maakten wel besparingen mogelijk... Misschien iets voor uw onderneming?

Het BIM als proefkonijn

Alvorens de ondernemingen te adviseren, heeft het BIM zelf het kantormateriaal en de gedragswijzigingen die nodig zijn om papier en energie uit te sparen, uitgetest bij het eigen personeel. Dit gebeurde tijdens een testfase op een afdeling met 22 werknemers. Er werd een "multifunctioneel" kopieertoestel geïnstalleerd. Met dit toestel kan gemakkelijker worden gedrukt op kladpapier (papier dat reeds aan één zijde is bedrukt), terwijl de modus "recto-verso" en "saver toner" standaard staan ingesteld. De werknemers kregen een opleiding om de mogelijkheden van het nieuwe toestel optimaal te benutten met als resultaat dat het individuele papierverbruik met 17% afnam. En dit is slechts een begin want vanaf december 2003 werd dit initiatief uitgebreid naar andere afdelingen. Door zijn personeel op te leiden om de kantooruitrusting doeltreffender te gebruiken, wil het BIM aldus de verkwistingen tegengaan die te wijten zijn aan onnodig printen.

Hamburg Manheimer: meer klanten, minder papier

Deze verzekeringsmaatschappij, die vele administratieve, "papierverslindende" taken heeft, herzag enkele van haar procedures om het papierverbruik te verminderen. Zo wordt het jaarrapport enkel op vraag verstuurd, de tarieven worden elektronisch verstuurd, het personeel drukt enkel het hoogstnodige af en fotokopieert recto verso. Met als resultaat? Besparingen die tot 2000 Euro kunnen bedragen! Het aantal kopieën daalde in drie jaar tijd met 33 %, terwijl het cliënteel van de maatschappij nochtans met 24 % toenam!

In het Plaza hotel gebeurt de informatie-overdracht via het scherm

In het (5 sterren!) Plaza hotel werkt men dag en nacht, 24 uur per dag. Dat wil zeggen dat de dag- en nachtploegen goed moeten worden gebriefd bij de aanvang van hun shift. Vroeger werden de diverse verslagen systematisch afgedrukt in verschillende exemplaren. Maar nu de informatie op computer wordt verwerkt, zijn de verslagen voor iedereen toegankelijk... op het scherm. Dit laat toe om jaarlijks 365.000 vellen papier uit te sparen. Een kwestie van gewoonte. In het totaal bespaarde het Plaza hotel sedert 2000 reeds 35.100 Euro.

Voor meer informatie:

De actie voor kantoren wordt nader toegelicht op onze website: www.ibgebim.be, rubriek ondernemingen/afval.

Wenst u dat uw onderneming onze (gratis) documentatie ontvangt, laat dit dan weten op het secretariaat van het departement 'Sensibilisering en duurzame consumptie' op het nummer 02 775 76 28 of stuur een e-mail naar ecocons@ibgebim.be

Composteren: de cursussen en tuinbezoeken gaan weer van start

In het nieuwe afvalplan werd het composteren niet vergeten. Bij het begin van dit nieuwe jaar loopt het programma verder met tal van activiteiten! 17 nieuwe compostmeesters behaalden onlangs hun diploma, Inter-Compost en het BIM organiseren opnieuw korte vormingssessies en het populaire kennismakingsweekend met de tuinen van de compostmeesters komt eraan.

In maart: tijd om bij te leren!

Eén avond theorie en één voormiddag praktijk, en u kent het ABC van het composteren zodat u in de lente van start kunt gaan... volgens de regels van de kunst. Composteren bij u thuis betekent dat u het hele jaar door een ecologische oplossing hebt voor uw organisch afval dat het verdient om terug te worden gegeven aan de natuur. Uw tuin en uw binnenplanten zullen wel varen bij de teelaarde die u dankzij het composteren heeft verkregen!

In april: bezoek de tuinen van de compostmeesters

U twijfelt eraan of u wel kan composteren? Uw tuin lijkt u te klein of u vreest voor te veel ongemakken? Praat erover met dé specialisten terzake : de compostmeesters. Zij stellen voor u hun tuinen open op 24 en 25 april 2004.

Voor meer informatie:

Voor een gratis cursus kunt u zich inschrijven bij de dienst Info-Leefmilieu op het nummer 02 775 75 75 of info@ibgebim.be.

Diezelfde dienst zal u ook de lijst van de tuinen toesturen die op 24 en 25 april voor u worden opengesteld. De lijst is beschikbaar vanaf 12 april en kan ook geraadpleegd worden op onze website www.ibgebim.be rubriek actualiteit.

Voor meer informatie
Dienst Info-Leefmilieu

van het BIM

02/775.75.75

info@ibgebim.be

www.ibgebim.be

Zeg neen tegen wegwerpzakken

Het probleem van de wegwerpzakken is niet nieuw. Het BIM voerde reeds heel wat bewustmakingsacties om de Brusselaar ertoe aan te zetten zijn inkopen op een andere manier te vervoeren (herbruikbare tassen, dozen, caddy, rugzak,...). Maar het gaat bijzonder langzaam: in de 4 jaar van sensibilisering in Brussel is het aandeel van de burgers die beweren nooit wegwerpzakken te gebruiken voor hun inkopen slechts gestegen van 18 % tot 20 %. Het derde afvalplan zet echter onverdroten de strijd verder tegen bepaalde schandalige verkwistingen zoals de wegwerpzakken. Hoe moet het nu?

Grootschalige vervuiling...

Het hoeft wellicht niet meer gezegd dat de huidige wegwerpzakken een gigantische plaag vormen voor het milieu. In Europa worden er jaarlijks astronomische aantallen van gebruikt (3 miljard in België, 17 miljard in Frankrijk!). Deze zakken worden niet gerecycleerd. Al naar gelang van hun soort eindigen ze op een stortplaats (waar ze na enkele honderden jaren verteren) of worden ze verbrand (zoals in Brussel) ... op voorwaarde natuurlijk dat ze niet gewoon blijven rondslingeren in de natuur, in onze straten, parken, in bomen, tot zelfs in de zee! Naar schatting liggen er nabij de Franse kusten zo'n 120 miljoen van deze zakjes op de zeebodem waar ze door de zeebewoners als prooi worden aanzien: helaas betekenen ze aldus ook de dood (door verstikking of wurging) van deze dieren. Maar ook de productie en het transport van deze zakken zijn bronnen van milieuverontreiniging. Als we hun wel erg korte 'levensduur' in aanmerking nemen (vervoer van de inkopen tot thuis, eventueel nog verlengd door hun gebruik in onze badkamer of keuken), dan kunnen we niet anders dan vaststellen dat de aangerichte schade veel groter is dan de mogelijke voordelen. Het is dus hoog tijd dat we minder van die zakjes gebruiken.

Nationale actie op stapel!

Sommige landen voerden reeds diverse systemen in: Ierland, Zuid-Afrika, Corsica en bepaalde regio's in India, Engeland en Bangladesh. Ook in België ging eind 2003 een actie van start met de oprichting van een werkgroep samengesteld uit

consumentenverenigingen, milieugroeperingen, distributeurs, plasticfabrikanten en politieke vertegenwoordigers van de drie Gewesten. Het initiatief kwam van het Brusselse Gewest, na een bezoek aan het Ierse Dublin waar de wegwerpzakken 0,15 Euro kosten. Dit leidde daar tot een drastische vermindering van het gebruik van plastic zakken: in één jaar tijd van 1,2 miljard tot 66 miljoen zakken, wat overeenstemt met een daling van 95%! Hiermee geconfronteerd, heeft de distributiesector voorgesteld om zich op vrijwillige basis te engageren het aantal tonnen plastic zakken te doen afnemen en het aanbod aan alternatieve middelen te verhogen. Wordt zeker vervolgd...

En in afwachting?

Denk bij uw inkopen aan alle alternatieven die u worden aangeboden. Het is een kwestie van persoonlijke organisatie. Maak gebruik van de talrijke oplossingen die u worden aangeboden in de supermarkt.

Hoe denkt u hierover?

Volgens de resultaten van de laatste Sonecom-enquête (september 2003) zijn 53 % van de Brusselse gezinnen het er mee eens om geen wegwerpzakken meer te gebruiken. Maar slechts 20% beweert daadwerkelijk geen zakken meer te gebruiken. Waarom zijn de anderen er dan zo aan verknocht? 44 % verwijst naar hun kostenloosheid (wat erg relatief is want de kosten van de zakjes worden doorgerekend in de producten die u koopt, terwijl u extra punten kunt verdienen

wanneer u kiest voor een alternatief), 16 % zegt dat ze vergeten om een alternatief mee te brengen wanneer ze boodschappen gaan doen, en 31% beweert de zakken mee te nemen om ze verder thuis te gebruiken.

Voor meer informatie:

Hoe uw inkopen anders vervoeren? Indien u geen inspiratie heeft, vraag dan onze brochure "Zeg neen tegen wegwerpzakken!" op het nummer 02 775 75 75 of stuur een e-mail naar info@ibgebim.be.

Bereken uw ecologische voetafdruk!

De ecologische voetafdruk is de geschatte oppervlakte die een persoon of een groep personen nodig heeft om te produceren wat wordt geconsumeerd en te absorberen wat wordt weggegooid.

Hoeveel aardoppervlak hebben we nodig om te leven?

De aarde heeft een totale oppervlakte van 51 miljard ha, waarvan ongeveer 12 miljard ha biologisch productief zijn (bijvoorbeeld de bossen die de koolstofdioxide absorberen, de oceanen die voor vis zorgen maar niet de woestijnen waar niets kan worden geteeld). Die 12 miljard ha moeten dus verdeeld worden over de 6 miljard bewoners van onze planeet. Dit betekent dat iedereen gemiddeld over 2 ha zou kunnen beschikken.

Over de hele aarde gemeten, heeft de menselijke consumptie deze biologische capaciteit van de aarde met zo'n 20 % overschreden in 1999. Dit betekent dat we meer verbruiken dan wat de aarde kan produceren. Hoe is dit mogelijk? Gewoon omdat bepaalde landen of regio's een veel hogere levensstandaard en verbruik hebben dan andere, waardoor hun ecologische afdruk ook veel groter is.

Waarom de ecologische voetafdruk berekenen ?

De voetafdruk is geen exact mathematisch hulpmiddel: er bestaan verschillende rekenmethodes die genuanceerde resultaten opleveren. Het is vooral een hulpmiddel dat ons tot nadenken moet aanzetten: het laat immers toe de impact te vergelijken van de verschillende levenswijzen van individuen, steden, landen en het vormt tevens een referentiepunt voor de duurzaamheid van onze gedragingen.

Aangezien de ecologische voetafdruk van een Europeaan ongeveer 5 ha bedraagt en de "beschikbare" afdruk slechts 2 ha per inwoner, zouden we twee en een halve planeten nodig hebben indien alle bewoners van deze aarde zouden leven en consumeren als Europeanen. Dat terwijl er maar één planeet is!

Bereken uw voetafdruk: vrijwilligers gezocht!

Hoe kunnen we deze situatie veranderen en evolueren naar een duurzamere levensstijl? In elke uitgave van deze krant proberen we u verschillende pistes voor te stellen. Maar misschien zou het voor u interessant zijn om na te gaan in welk opzicht uw gedrag een grote impact heeft op deze afdruk. Daartoe stellen wij u een berekeningsprogramma voor dat speciaal werd ontwikkeld voor het Brussels Gewest. Met

dit programma kunt u niet alleen uw impact berekenen maar ook het resultaat vergelijken met dat van andere burgers en meer bepaald met dat van de "gemiddelde Brusselaar".

Tijdens een testfase ontwikkelt het BIM twee verschillende proefversies van het berekeningsprogramma (één versie op papier en een andere op internet, met telkens andere vragen en dus ook andere resultaten). Eind juni wordt deze testfase afgesloten en zullen de resultaten als basis dienen voor een bredere actie in het hele Gewest. Wij zijn dan ook op zoek naar zoveel mogelijk vrijwilligers die bereid zijn ons model te testen. Doe mee! Het neemt maar enkele minuten in beslag. En u kunt er bovendien een prijs mee winnen (ecologisch uiteraard: waspoeder, allesreiniger, microvezeldoekje, speciale zeep voor de doe-het-zelver, enz) door een lottrekking onder al wie de berekening maakte met één van de twee versies.

Voor meer informatie:

Om uw afdruk te berekenen volgens dit Brusselse model kunt u:

- de berekening online doen (beschikbaar vanaf 1 maart 2004), op onze website: www.ibgebim.be
- zich aanmelden aan het loket Info-leefmilieu van het BIM in de Sint-Gorikshallen waar u uw berekening online kunt doen (vanaf 15 maart).
- de papieren versie van de berekening vragen bij de dienst Info-Leefmilieu op het nummer 02 775 75 75 of via info@ibgebim.be.

Schoonmaken zonder risico's

Met de lente voor de deur slaat de schoonmaakkoorts toe. De prille zonnestralen geven ons terug energie. Positieve energie die ons ertoe aanzet om emmers, handschoenen, zwabbers, stofdoeken en andere toevormiddeltjes boven te halen om onze huizen op te frissen. Een gewoonte die op het eerste gezicht misschien onschuldig lijkt maar waarover toch eens moet worden nagedacht... Want welke producten gebruikt u? En wat zijn hun gevolgen voor het milieu en voor uw gezondheid?

Behandel microben met zachtheid!

Desinfecteren lijkt een noodzakelijk fenomeen te zijn. Althans daar herinneren reclamespotjes u constant aan terwijl het aanbod van gecombineerde producten (zoals bleekwaterhoudende gel) steeds groter wordt: er bestaan nu zelfs ontsmettende doekjes! Het gebruik van deze desinfecterende stoffen is echter niet zonder gevolgen voor onze gezondheid en ons milieu. Ze worden als "irriterend" geklasseerd: ze mogen slechts worden gebruikt in goed verluchte ruimten en mogen niet in aanraking komen met andere producten.

Gevaarlijke producten, gevaarlijk afval

Tijdens hun productie, hun gebruik, hun afvoer met het afvalwater en ten slotte bij het wegwerpen van hun verpakkingen, kan het dat deze producten in aanraking komen met andere moleculen waardoor hardnekkige giftige stoffen kunnen ontstaan die in de voedselketen terecht komen. De verpakkingen van deze producten en de productresten zelf vormen afval waarvoor een speciale behandeling nodig is om het milieu minder te belasten.

Microben alom

Wist u dat een plaats die net werd gedesinfecteerd binnen het uur opnieuw bevolkt wordt met andere microben? Die worden steeds meer immuun tegen de schoonmaakproducten en bijgevolg ook gevaarlijker (te vergelijken met antibiotica die hun doeltreffendheid verliezen wanneer ze te vaak worden gebruikt zodat bepaalde bacteriën niet meer kunnen worden bestreden). Bovendien reinigen desinfecterende schoonmaakproducten helemaal niet beter! Voor hetzelfde resultaat is er een hogere dosis nodig dan van een gewoon product, dus zal het ook het afvalwater meer verontreinigen en zal het meer verpakkingsafval produceren.

Een geconcentreerde allesreiniger volstaat

Uw woning één keer per week schoonmaken met één enkel universeel "ecologisch" schoonmaakproduct (geconcentreerd, oppervlakteactieve stoffen op plantaardige basis, zonder bewaarestoffen of kleurstoffen en met geur op basis van natuurlijke essence-olie) volstaat opdat een woning "reinheid en gezondheid" uitademt. Om kalkaanslag te verwijderen en voor de schoonmaak van de badkamer kunt u datzelfde product gebruiken met een scheutje azijn erin. In de handel zijn deze producten gebruiksklaar te verkrijgen en uw woning zal even fris geuren.

Met een geconcentreerde allesreiniger kunt u uw woning op doeltreffende wijze schoonmaken, bespaart u bovendien geld uit en draagt u zorg voor uw gezondheid en ons leefmilieu door de hoeveelheid afval te beperken evenals de giftigheid van het bevuilde

water. De detergenten die worden gebruikt voor klassieke schoonmaakproducten hebben een voldoende antibacteriële werking om de keuken of badkamer schoon te maken.

Wat met lege verpakkingen van gevaarlijke producten?

Of het nu lege verpakkingen van gevaarlijke producten betreft dan wel productresten, ze moeten op milieuvriendelijke wijze worden verwijderd. Ze horen dus zeker niet thuis bij het restafval of mogen, indien het vloeistoffen zijn, niet worden doorgespoeld via de gootsteen of het toilet. In Brussel is er een specifieke inzameling voorzien voor dergelijke producten: de zogenaamde 'Groene plekjes'. Naast de vaste ophaalpunten (containerpark van uw gemeente, regionale containerparken) zijn er ook de mobiele bestelwagens van Net Brussel die gedurende één uur halt houden op diverse punten in het Gewest. Informeer u om het voor u dichtstbijzijnde 'Groene plekje' te kennen.

Voor meer informatie:

Wilt u weten hoe u gevaarlijk afval kunt vermijden (schoonmaakproducten maar ook verf, lijm, enz), vraag dan de gratis brochure aan "Minder gevaarlijk afval in huis" op het nummer 02 775 75 75 of info@ibgebim.be.

Het Brussels Observatorium voor Duurzame Consumptie (BODC) liet analyses uitvoeren van bepaalde gevaarlijke producten. Voor de resultaten kunt u terecht op hun website: www.observ.be

Om te weten welke diensten worden verleend door Net Brussel op vlak van selectieve inzamelingen van gevaarlijk afval, neem contact met hen op, op het nummer 0800/9 81 81 of www.netbrussel.be

Schoon, ook zonder detergent ?

Het aantal middelen om uw huis schoon te houden is niet meer te overzien... Naast de ecologische allesreiniger vindt u in de warenhuizen ook de veelgeprezen microvezeldoekjes. Deze doekjes zijn bijzonder doeltreffend en kunnen zonder detergent worden gebruikt. Ze worden droog gebruikt (om af te stoffen of vocht op te deppen) of met een weinig water. Ze bestaan in verschillende soorten en prijsklassen, al naar gelang van hun schoonmaakqualiteit en hun levensduur. U vindt ze ook in diverse formaten, gaande van een doekje tot een grote dweil. Opdat ze hun eigenschappen lange tijd zouden behouden, dient u ze te gebruiken volgens de voorschriften van de fabrikant (vaak: niet gebruiken met bleekwater en geen wasverzachter bij het wassen). Ideaal voor een 100% ecologische en economische schoonmaakbeurt!

Werk mee aan een nettere planeet!

Ter gelegenheid van de Europese dag voor duurzame consumptie op 15 maart 2004 wil Brussel u kennis laten maken met meer milieuvriendelijke producten die minder gevaarlijk afval produceren. Want in uw kasten schuilen heel wat meer gevaarlijke producten dan u zou denken. Desinfecterende schoonmaakproducten, verf, pesticiden, solventen, lijmen,... worden, als ze niet langer meer worden gebruikt, gevaarlijk afval (verpakkingen, productresten, watervervuiling), terwijl ze ook de kwaliteit van de lucht in uw woning aantasten. Kies en handel dus juist!

Antimugspray, ontsmettend schoonmaakproduct met bleekwater, white spirit, ontstopper voor uw gootsteen, ... Allemaal producten die niet alleen schadelijk zijn voor het milieu maar ook voor uw gezondheid.

Hoe kunnen we ze vermijden?

Neem deel aan de actie "Werk mee aan een nettere planeet". Een fluitje van een cent: laat u gewoon fotograferen in één van de drie fotostudio's. U hoeft enkel maar uw mooiste glimlach boven te halen en een voorwerp vast te houden, te kiezen uit een resem producten die de fotograaf u zal aanbieden, stuk voor stuk ecologische alternatieven voor de gevaarlijke producten.

De fotostudio's worden opgesteld op 13 en 15 maart 2004 tussen 10 en 18 uur te Brussel:

- Muntplein;
- Kruispunt Louizalaan/Guldenvlieslaan (uitgang van de metro 'Louiza');
- Nieuwstraat, tegenover de Finistèrekerk;

U poseert er dus met het object of product van uw keuze, als symbool van uw inzet om het betreffende product te gebruiken in plaats van gevaarlijke producten. U krijgt uw portret dadelijk mee en u kunt ook deelnemen aan een tombola waarmee vele prijzen te winnen zijn. Een leuke manier om u de voordelen en doeltreffendheid aan te tonen van bepaalde ecologische alternatieven. Op de achterzijde van de foto staan vijf vragen. Beantwoord ze en surf naar onze website om er uw foto te bewonderen ... alvorens deze als e-card naar al uw vrienden te sturen!

Voor meer informatie:

Surf naar onze website om alles te weten te komen over de bedoeling en het verloop van de Europese dag van duurzame consumptie: www.ibgebim.be rubriek duurzame ontwikkeling en actualiteit.

Colloquium: energie-educatie (rol, actoren en werkmiddelen)

Iedereen kent onderhand de risico's en nefaste gevolgen voor het milieu van een steeds toenemend verbruik van de traditionele energiebronnen: klimaatverwarming, luchtvervuiling, het gevaar van de opslag van nucleair afval, uitputting van bepaalde overgeëxploiteerde natuurlijke bronnen (petroleum, aardgas,...). Maar hoe kunnen we deze beweging omkeren en het energieverbruik gevoelig doen afnemen? Naast de technische oplossingen (promoten van hernieuwbare energie) en een rationeler energiegebruik, kan een echte energie-educatie bijdragen tot het toepassen van oplossingen in het dagelijkse leven.

Hoe zit het met de energie-educatie in Europa? Op deze vraag zal een antwoord worden gegeven tijdens het colloquium dat door het BIM wordt georganiseerd. Tal van deskundigen zullen er het woord nemen. Parallel met de voordrachten wordt een beurs gehouden waarop diegenen die op dit terrein actief zijn hun realisaties tonen en hun ervaringen doorgeven. In de namiddag ten slotte zullen praktische workshops worden gehouden om ervaring uit te wisselen inzake energie-educatie op diverse niveaus (basisonderwijs, secundair onderwijs en volwassenen).

Voor meer informatie:

Dit colloquium vindt plaats op 12 maart 2004 van 9 tot 17 uur, in het International Trade Union House – Koning Albert II laan, 5 - 1000 Brussel. De toegang is gratis maar inschrijven is verplicht.

Het volledige programma met de inschrijvingsstrook is te verkrijgen bij de dienst Info-Leefmilieu op het nummer 02 775 75 75 en op onze website www.ibgebim.be rubriek actualiteit.

Oproep aan de jongeren: «Dat de laatste niet vergeet het licht uit te doen!»

Begin mei start een bewustmakingscampagne voor jongeren (8-13 jaar) om hun aandacht te vestigen op wat een erg vanzelfsprekend gebaar mag lijken: de elektriciteit uitschakelen. Wat en waarom?

Het elektriciteitsverbruik van de gezinnen blijft steeds maar toenemen (37 % in 10 jaar!). Een van de redenen is het grote aantal elektrische huishoudapparaten (tv, hifi, videorecorder, dvd, computer, consoles, enz) die in « waaktoestand » worden gehouden in plaats van ze uit te schakelen. Ook kinderen maken gebruik van deze toestellen, daarom dan ook deze oproep. Op het ogenblik van het ter perse gaan van dit artikel waren de praktische zaken van deze actie nog niet bepaald. De jongeren zullen in elk geval van Handige Harry een reeks tips krijgen om hen vertrouwd te maken met het zo eenvoudige gebaar van "uitschakelen", niet alleen van toestellen maar uiteraard ook van het licht wanneer ze een kamer verlaten.

Als u nog niet bent geabonneerd ...

Ik wil "Mijn Stad ... Onze Planeet"
Vul deze bon in en stuur hem terug naar het
BIM - Gulledele 100 - 1200 Brussel of neem een
kijkje op de webstek van het BIM (www.ibgebim.be)
waar u hem on line kan invullen. U kan telefoneren naar 02 775 75 75.

per gewone post   per e-mail

➔ Naam : .....

➔ Voornaam : .....

➔ Straat : .....

➔ Nr. : ..... ➔ Bus : ..... ➔ Postcode : .....

➔ Gemeente : .....

➔ E-mail : .....

Het hoekje van de kinderen

De geschiedenis van het papier

Van de steen van de holbewoners tot... het papyrus van de Egyptenaren

In lang vervlogen tijden graveerde de mens symbolen in stenen of botten. Vervolgens gebruikte hij hout, dan metaal en klei in de vorm van tabletten. Omstreeks 2500 voor Christus vonden de Egyptenaren de papyrusrol uit. Papyrus was lichter, gemakkelijker te bewerken en werd vervaardigd van de vezels van riet afkomstig uit de moerassen van de Nijl luisterend naar de naam "Cyperus Papyrus". Van deze naam is trouwens het woord "papier" afgeleid. Wanneer de Egyptenaren een lang verhaal moesten schrijven, kleefden ze verschillende vellen papyrus aan elkaar om ze vervolgens op te rollen. Deze rollen konden soms tot 40 m lang zijn!

Het papier van de Chinezen

Het zijn de Chinezen die het papier uitvonden omstreeks 170 voor Christus. Hoe dan wel? Door de wespen te observeren! Deze haalden immers vezels uit bloemen, kneden deze met behulp van hun voorkaken, en gebruikten de aldus verkregen brij om er de wanden van hun nest mee op te bouwen. Dit bracht de Chinezen op het idee om bamboetakken te verbrijzelen, deze met water te vermengen en er ook een brij van te maken die ze vervolgens op een zeef aanbrachten. Nog wat drogen en ... het eerste papiervel was een feit!

De Chinezen slaagden erin om dit geheim lange tijd verborgen te houden. Het waren de Arabieren die in 751 na Christus het geheim ontsluitte. Van dan af verspreidde deze geniale ontdekking zich razendsnel in heel hun rijk. De uitvinding door Gutenberg van het drukwerk in 1445 was een hoogtepunt in de ontwikkeling van deze nieuwe industrie.

En vandaag?

Vandaag de dag wordt papier over de hele wereld gebruikt. Een Belg verbruikt gemiddeld 225 kg papier per jaar. In totaal betekent dit 2,25 miljoen ton, alleen al voor ons kleine landje! Om al het papier te kunnen maken, moesten vele bomen en bossen worden vernietigd. Nochtans zijn bossen erg belangrijk voor onze planeet: ze zorgen voor zuurstof, absorberen de gassen die ons klimaat beïnvloeden en bieden dieren en planten een beschermd milieu. Gelukkig zijn er sedert enkele jaren steeds meer bedrijven die de wouden beheren met respect voor het ecosysteem en die zorgen voor herbebossing. Dat is spijtig genoeg nog niet overal het geval. We moeten dus waakzaam blijven en vooral niet te kwistig omspringen met een zo kostbare grondstof als papier en laat ons liever gerecycleerd papier gebruiken!

Kruiswoordraadsel over papier

- 1 : De Egyptenaren vonden het uit.
- 2 : ... papier wordt gemaakt van oud papier.
- 3 : Land waar papier werd uitgevonden.
- 4 : Geeft ons zuurstof dankzij zijn groen gebladerte.
- 5 : Je vindt er bomen maar ook vele dieren en planten.
- 6 : Ik eet, ik drink, ik koop: in het leven ..... ik veel

